

Fine Arts High School Music Students' Perceptions About Concept of Turkish Folk Music*

Sami Emrah GEREKTEN**, Nurtuğ BARIŞERİ AHMETHAN***

Received date: 11.08.2017

Accepted date: 26.06.2018

Abstract

The main purpose of this study was to reveal the perceptions of Fine Arts High School Music Students' perceptions regarding the concept of 'Turkish Folk Music' through metaphors. The research data was collected from 108 students who were studying at Antalya Fine Arts High School, in the autumn semester of 2016-2017 school year. In order to reveal the mental imagery that the students had about the concept of Turkish folk music, they were asked to fill the blanks in the given sentence: "*Turkish Folk music is like.....; because it's ....*". The data was analyzed according to content analysis technique which is used in general qualitative research methods. According to findings of study, Fine Arts High School music students produced 75 valid and different metaphors. These metaphors were grouped under eight categories which were reflected the students' perceptions about Turkish Folk Music. These were ordered from the most to the least; 1) "its' effects on emotions", 2) "it addresses the preferences", 3) "its' role on national unity and integration", 4) "its' role on education", 5) "its' role on representation of phenomena", 6) "it's theory", 7) "its' need to be protected", 8) "its' connectivity with past". Antalya Fine Arts High School students' perception of Turkish Folk Music was examined it was seen that this music was the priority of the role of representing emotions and presenting facts. Only few students were perceived Turkish Folk Music as a tool that links the past to the present time and music was mentioned as valuable, pure and natural. Few students perceived the theory of folk music as complicated. Perceptions of students on the unifying aspect of Turkish Folk Music were weaker. These results are thought to be important for Turkish Folk Music trainers and Turkish folk musicians.

Keywords: Fine arts school, metaphore, music department, Turkish folk music.

* This study was presented as an verbal report in the 2nd International Symposium on Social Sciences held in Alanya-Antalya on May 18-21, 2016 in Alanya Alaaddin Keykubat University.

**^{ID} Doctoral Student, and Music Teacher, Necmettin Erbakan University, Faculty of Education, genc.sami.07@hotmail.com

***^{ID} Associate Professor, Necmettin Erbakan University, Faculty of Education, nurtug@hotmail.com

Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü Öğrencilerinin "Türk Halk Müziği" Kavramına İlişkin Algıları*

Sami Emrah GEREKTEN**, Nurtuğ BARIŞERİ AHMETHAN***

Geliş tarihi: 11.08.2017

Kabul tarihi: 26.06.2018

Öz

Bu araştırmanın temel amacı, Güzel Sanatlar Lisesi (GSL) müzik bölümü öğrencilerinin 'Türk Halk Müziği' (THM) kavramına ilişkin algılarını metaforlar aracılığı ile ortaya çıkarmaktır. Araştırma verileri, 2016-2017 güz döneminde Antalya Güzel Sanatlar Lisesi müzik bölümünde öğrenim gören 108 öğrenciden toplanmıştır. Öğrencilerin 'THM' kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeleri ortaya çıkarmak amacıyla bir yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmış, öğrencilerin bu formda yer alan '*Türk Halk Müziği .....gibidir; çünkü.....*' ifadesindeki boşlukları doldurmaları istenmiştir. Verilerinin analizinde içerik analizi tekniğinin kullanıldığı nitel bir çalışmadır. Çalışmanın bulgularına göre, GSL Müzik bölümü öğrencileri 75 adet geçerli ve farklı metafor üretmiştir. Bu metaforlar sekiz farklı kavramsal kategori altında toplanmıştır. Bu kategoriler çoktan aza doğru şöyle sıralanmıştır; 1) duygular üzerindeki etkileyici yönü, 2) olguları temsil etme rolü, 3) beğenilere hitap etme yönü, 4) geçmişle bağ kurma/mesaj verme yönü, 5) doğal, saf ve değerli yönü, 6) eğitici-öğretici yönü, 7) teorik yönü, 8) birleştirici bütünleştirici yönü. 'GSL öğrencilerinin 'THM'ye ilişkin metaforları incelendiğinde bu müziğin, öncelikle duygular üzerindeki rolünün ve olguları temsil etme rolünün ön planda olduğu görülmüştür. Yanı sıra, öğrenciler halk müziği teorisini karmaşık bulmuş, öğrencilerin THM'nin birleştirici yönü konusundaki algılarının diğer bulgulara göre daha zayıf olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuçların THM ve halk çalgıları eğitimcileri için önemli olduğu düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Güzel sanatlar lisesi, metafor, müzik bölümü, Türk halk müziği.

*Bu çalışma, 18-21 Mayıs 2016 tarihlerinde Alanya-Antalya'da düzenlenen Alanya AlaaddinKeykubat Üniversitesi 2. Uluslararası Sosyal Bilimler Sempozyumu'nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

**^{ID} Doktorant Müzik Öğretmeni, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müzik Eğitimi BD, genc.sami.07@hotmail.com

***^{ID} Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi ABD, nurtug@hotmail.com

1. Giriş

Güzel sanatların tümünde olduğu gibi müziği ve türlerini de tanımlamanın zorluğu tartışılmaz bir olgudur. Yegane bir tanım arayışına girmeksizin, birçok araştırmacı, sanatçı, müzisyen, müzikolog ve akademisyenin ortaya koyduğu kapsamlı tanımlar, müziğin birçok toplumsal, psikolojik ve kültürel işlevsel özelliğine işaret eder. Bu tanımlar arasında Merriam'ın "müzik, kültürel olarak anlam yüklü sesler içinde kalıplaşan bir etkinlikler, düşünceler ve nesnelere bütünüdür" (1964:27) tanımı, bu sayısız müzik tanımından sadece birisidir.

Erol müziği tanımlama hususuna; "müzik nedir sorusuna verilecek her yanıt, yani her tanım, yani müziğin ne olduğuna ilişkin herkesin kendi perspektifini kısaca aktardığı ifade aracı, insanların müzik pratikleri ile girdiği ilişkinin niteliğine ve yoğunluğuna bağlı olarak farklıdır" (2003: 307) şeklinde açıklama getirir. 'Erol'un bahsettiği bu 'müzikal pratiklerle' olan ilişkiler sonucu ortaya çıkan tanımlar aslında, 'bireyin kendi perspektifleri'nden başka bir şey değildir. Dolayısıyla her bir tanım, bireysel bir algı olma özelliğini taşır ve kişinin sahip olduğu bu algı, müzikal bir çok alanda araştırmacılara önemli ipuçları verebilir.

Alguların ne türde ve ne yönde olduğunu tespit etmek amaçlı kullanılan teknikler arasında metaforlar, işlevselliği nedeniyle ön plana çıkmakta, bir kavram ya da olgunun teoride ve pratikte birey üzerindeki yansımaları tespit etmede birçok önemli veriyi araştırmacılara sunar. Metaforlar, anlatımı zenginleştirir herhangi bir kavram olgu ya da durumu farklı açıları ile açıklamaya olanak tanır böylece bir olgu, durum ya da kavramın nasıl algılandığı da ortaya konmuş olur. Bir ilişkilendirme yöntemi olan metaforlar hakkında Saban;

"Metafor, zihinsel olarak güçlü bir modeldir, çünkü metafor yolu ile, benzeşik olmayan iki olgu arasında ilişki kurularak, belli bir zihinsel şema, başka bir zihinsel şema üzerine yansıtılır. Bu şekilde metaforlar, bir bireyin zihninin belli bir kavrayış biçiminden başka bir anlayış biçimine hareket etmesini sağlar"(2008: 424) der.

Sosyal bilimler ve eğitim bilimleri alanında yapılmış bir çok metafor analizi çalışmasının yanı sıra, müzik alanında gerçekleştirilmiş metaforik algı araştırmaları da bulunmaktadır. Bu araştırmalar arasında; Uygun (2015), öğretmen adaylarının THM ve Türk Sanat Müziği kavramları üzerine olan algılarını, metafor analizi yöntemi ile araştırmış, elde ettiği metaforları farklı kavramsal kategorilere yerleştirmiştir. Çalışmada THM'ye ait kavramsal kategorilerden, "kültürel bir unsur", "sürekliliği sağlayan bir unsur", "tanımlayıcı bir unsur", "temel bir unsur", "aidiyet hissi oluşturan bir unsur" ile "temsil edici bir unsur" kategorilerinin en fazla katılımcıya sahip olan kategoriler olduğu belirlenmiştir. Geleneksel Türk Sanat Müziği'ne ait kavramsal kategorilerden de "huzur, mutluluk ve sağlık verici bir unsur", "geçmiş anımsatan bir unsur", "değerli bir unsur", "sanatsal özellikleri tanımlayan bir unsur" ile "olgun insana hitap eden bir unsur" kategorilerini en fazla katılımcının bulunduğu kategoriler olarak tespit etmiştir.

Babacan (2014), Anadolu GSL müzik öğrencilerinin 'müzik' kavramına ilişkin algılarını incelediği çalışmada; elde ettiği metaforlar sonucunda; "müzik sevgi ve mutluluk verir", "müzik heyecanlı, eğlenceli ve zevklidir", "müzik bağımlılık yaratır", "müzik ilgi ve çaba gerektirir", "müzik birbirinden farklı duyguları ifade eder, çeşitlilik içerir", "müzik ihtiyaç duyulan bir gereksinimdir", "müzik geliştirici ve yol göstericidir", "müzik rahatlatıp dinlendirir" ve "müzik bütünleştirici birleştiricidir" gibi 9 (dokuz) farklı kategoride metaforları toplamıştır.

Kılıç (2016), çalışmasında analizleri sonucu, öğrencilerin müziğe yönelik görüşlerinin "müzik sevgisi", "duygu ve heyecan açısından müziğin yeri", "müziğe atfedilen değerler", "müziğin bireysel işlevleri" ve "müzik eğitimi" başlıklarında yoğunlaşan bulgular elde etmiştir.

Okul öncesi öğretmen adaylarının müzik kavramına ilişkin algılarını saptamaya çalışan Acay Sözbir ve Çamlıbel Çakmak (2016) ise elde ettiği metaforları, 11 (on bir) kavramsal kategori altında toplamıştır. Öğretmen adaylarının en fazla metaforu ürettikleri üç kategori olarak; "müziğin hayat gibi yaşamsal bir gereksinim olması" (f:17) ve "müziğin aşk, hayal, sevgi gibi bir duygu durumuna benzetilmesi" (f:11) ve "ışık, pamuk şekeri, sihirli değnek gibi nesneye benzetilmesi"ni (f:11) saptamış, öğretmen adaylarının müziği, "yaşamsal bir gereksinim", "hayatın bir parçası" ve "hayatın kendisi" olarak gördükleri sonucuna ulaşmıştır.

Bu çalışmada ise, geleneksel müzik türlerimizden THM'nin GSL müzik bölümü öğrencilerince nasıl algılandığı saptanmaya çalışılmıştır. GSL'ler, Türkiye'deki müzik öğretmenliği programları, müzik bölümleri ve konservatuvarlar gibi mesleki müzik eğitimi kurumlarının öğrenci kaynağı konumundaki kurumlar olması ve nitelikli müzik öğretmeni, müzisyen ve müzik adamlarının yetişmesindeki yadsınamaz rolü düşünüldüğünde, bu kurumlardaki müzik bölümü öğrencilerinin 'THM' kavramına ilişkin algı, değer ve inançlarının tespitinin 'geleneksel müzikler ve geleneksel müzik eğitimi açısından' önemli olduğu düşünülmektedir. Ayrıca, THM temelindeki araştırmalar doğrultusunda, Güzel Sanatlar Lisesi Müzik bölümü öğrencilerinin "THM'ye ilişkin algıları bu müzik türüne olan hali hazırdaki ve daha sonraki yıllardaki bakış açılarının incelenmesi önemli bir hususu oluşturmaktadır. Ayrıca araştırmanın bulgularının, Güzel Sanatlar Liselerinin, eğitim programlarında yer alan THM ile ilgili derslerin yeniden tasarlanmasında, mevcut derslerin içeriğine yönelik yenilik ve gelişmeler için ipuçları verebileceği öngörülmektedir.

Bu çalışmanın amacı Güzel Sanatlar Lisesi Müzik bölümü öğrencilerinin 'THM' kavramına ilişkin düşüncelerini metaforlar aracılığı ile saptamaktır. Bu genel amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Güzel Sanatlar Lisesi Müzik bölümü öğrencileri 'THM' kavramına ilişkin sahip oldukları algılarını hangi metaforlar aracılığı ile açıklamaktadırlar?
2. 'THM' kavramına ilişkin olarak öğrenciler tarafından ortaya konan metaforlar ortak özellikleri bakımından hangi kategoriler altında toplanabilir?

2. Yöntem

Bu kısımda araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama-analiz süreci ile araştırmanın geçerlilik güvenilirlik boyutuna yer verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli/ Deseni

Bu çalışmada nitel araştırmanın fenomenoloji deseni tercih edilmiştir. "Fenomenoloji, bireylerin belli bir olguyla ilgili deneyimlerini ve bu deneyimlere yükledikleri anlamları betimlemeyi içerir. Fenomenoloji sayesinde araştırmacı, katılımcıların olgu ve olaylara ilişkin deneyimlerini nasıl anlamlandırdıklarını (kavramsallaştırdıklarını) ve bu anlamları diğer insanlarla nasıl bir dil (kelime, kavram veya sözcük) kullanarak paylaştıklarını anlamaya çalışır" (Patton, 2002).

2.2. Çalışma Grubu

Çalışma grubunun oluşturulmasında kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın katılımcıları 2016-2017 eğitim öğretim yılı güz döneminde Antalya Ticaret ve Sanayi Odası Güzel Sanatlar Lisesi müzik bölümünde öğrenim görmekte olan 9. 10. 11. ve 12. sınıf öğrencileridir. Çalışmaya yaşları 14 ila 18 arasında değişen 108 öğrenci katılmıştır. Öğrencilerin 58'ini erkek (%53,7), 50'sini kız (%46,3) öğrenci oluşturmuştur. Araştırmaya 9. sınıf düzeyinde 28 (%25,9), 10. sınıf düzeyinde 27 (%25), 11. sınıf düzeyinde 26 (%24,07), 12. sınıf düzeyinde 27 (%25) olmak üzere toplam 108 müzik bölümü öğrencisi katılmıştır. Bu öğrenciler gönüllülük ve ulaşılabilirlik esasına göre belirlenmiştir.

2.3. Verilerin Toplanması

Araştırmaya katılan Antalya Ticaret ve Sanayi Odası Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin "THM" kavramına ilişkin sahip oldukları algıları belirlemek amacıyla iki bölümden oluşan bir görüşme formu hazırlanmış formun ilk bölümünde, öğrencilere yaş ve sınıfları sorulmuş, ikinci bölümde ise öğrencilerden "*Türk Halk Müziği ... gibidir, çünkü .....*" ifadesini tamamlamaları istenmiştir.

Metaforun bir araştırma aracı olarak kullanıldığı çalışmalarda "gibi" kavramı genellikle metaforun konusu ile metaforun kaynağı arasındaki bağı daha net bir şekilde çağrıştırmak için kullanılmaktadır (Saban, 2008b). "*Çünkü*" kelimesi ile de öğrencilerin mantıksal çerçevede metaforlarını temellendirmeleri amaçlanmıştır.

Çalışmanın veri toplama aşamasında, öğrencilere formları doldurmaları için 1 (bir) ders saati süre verilmiş, öncesinde araştırmacı tarafından öğrencilere metafor olgusu ve metafor çalışmalarının amaçları hakkında kısa bir anlatım ve örnekleme yapıldıktan sonra formları doldurmaları istenmiştir. Samimi cevaplar elde etmek için de formda isim belirtmemeleri hatırlatılmış, araştırmanın temel veri kaynağını doldurulan bu formlar oluşturmuştur.

2.4. Verilerin Analizi

Bu çalışmada Güzel Sanatlar Lisesi Müzik bölümünde öğrenim görmekte olan 108 öğrenciden 'THM' kavramı ile ilgili metafor üretmeleri istenmiş, 10 öğrencinin formları, eksik metafor, mantıksal dayanaksızlık gibi sebeplerle değerlendirme dışı bırakılmış, araştırma verilerinin analizi 98 öğrenciden elde edilen veriler ile yapılmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir.

İçerik analizinde toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmak temel amaçtır. Bu temel amaç çerçevesinde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği biçimde organize ederek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Verilerin analiz ve yorumlama süreci Saban (2008) tarafından kullanılan aşamalar göz önünde bulundurularak gerçekleştirilmiştir. Bu aşamalar, metaforların belirlenmesi, metaforların sınıflandırılması, kategori geliştirme, geçerlik güvenilirlik sağlama ve verilerin bilgisayar ortamına aktarılması şeklindedir.

Bu aşamalara göre, görüşme formları toplanmış ve her birine numara verilmiştir. Daha sonra müzik bölümü öğrencilerince üretilen metaforların bir listesi yapılmıştır. Katılımcıların yazılarında metaforları, belirgin bir şekilde ifade edip etmedikleri incelenmiş, araştırmanın bu kodlama ve ayıklama aşamasında öğrencilerce üretilen metaforların mantıksal dayanaklarına bakılmış, metafor ile dayanağı arasındaki bağı zayıf olanlar (n:10) elemeye tabi tutulmuştur.

Ardından öğrencilerin 'THM' kavramına ilişkin oluşturduğu metaforlar, açıklamaları ile beraber bir tablo haline getirilmiştir. Sonraki aşamada ise metaforlar alfabetik bir sıraya göre yazılmış ve frekans değerleri hesaplanmış, tüm metaforlar sahip oldukları özellikler bakımından incelenmiştir. Metaforlar ve açıklamaları ilişkilendirilerek ortak özelliklere göre bir kategori ifadesi tespit edilmiş, hangi metaforun hangi kategoride yer alacağı belirlenmiştir. Bu kategoriler oluşturulurken metaforlara göre bir gruplandırmaya değil, bu metaforun hangi anlamda kullanıldığının belirleyici olması göz önüne alınmıştır.

Kategori geliştirme aşamasında, metafor konusu ve metafor dayanağı arasındaki ilişki analiz edilerek her metafor bir tema ile ilişkilendirilmiş ve sekiz (8) farklı kavramsal kategori oluşturulmuştur. Her kategoriye ait olan metaforların yüzde ve frekans hesapları yapılarak tablolar halinde sunulmuştur.

Toplanan verilerin ayrıntılı bir şekilde rapor edilmesi ve araştırmacının sonuçlara nasıl ulaştığını açıklaması nitel bir araştırmada geçerliğin önemli ölçütleri arasında yer almaktadır (Yıldırım, 2010: 81-82). Araştırmanın geçerlik güvenirliğini sağlamak için öncelikle veri analiz süreci ayrıntılı bir şekilde açıklanmış elde edilen tüm veriler bulgularda hem nicel hem nitel olarak bir arada verilmiştir. Güvenirliği sağlamak için oluşturulan metafor tablosu ile tema ve kategoriler 3 uzman görüşüne sunulmuş karşılaştırılmış, karşılaştırmalarda görüş birliği ve görüş ayrılığı sayıları tespit edilerek araştırmanın güvenirliği Miles ve Huberman'ın (1994: 64) formülü (Güvenilirlik= Görüş Birliği/ görüş birliği+ görüş ayrılığı) kullanılarak hesaplanmıştır. Araştırmanın güvenirlik hesaplaması sonucu % 91 olarak belirlenmiştir.

3. Bulgular

Bu bölümde, araştırmaya katılan ve geçerli metaforlar üreten 98 GSL müzik bölümü öğrencisinin 'THM' kavramı hakkında geliştirdikleri metaforlar tablolar halinde sunulmuş, araştırma sorularına göre alt başlıklar halinde analiz edilerek yorumlanmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular incelendiğinde, öğrencilerinin 'THM' kavramına ilişkin olarak toplam 75 geçerli metafor ürettikleri tespit edilmiştir.

3.1. Türk Halk Müziği Kavramına İlişkin Metaforlar

Tablo 1, Güzel Sanatlar Lisesi Müzik bölümü öğrencileri tarafından geliştirilen metaforları alfabetik sıraya göre dizerek öğrenci sayı ve yüzdesini sunmaktadır.

Tablo 1. 'Türk Halk Müziği' Kavramına İlişkin Geliştirilen Metaforlar ile Onları Temsil Eden Öğrenci Sayısı ve Yüzdesi

Metafor no	Metafor Adı	Frekans (f)	Yüzde (%)	Metafor no	Metafor Adı	Frekans (f)	Yüzde (%)
1	Ağaç	2	2.04	39	Köy	2	2.04
2	Anadolu	4	4.08	40	Köy İnsanı	1	1.02
3	Arı Kovanı	1	1.02	41	Kurtuluş	1	1.02
4	Aşk	2	2.04	42	Kültür	2	2.04
5	Aşık Olmak	1	1.02	43	Kütüphane	1	1.02
6	Ata	1	1.02	44	Matematik	2	2.04
7	Ayna	2	2.04	45	Neşe	1	1.02

Sami Emrah GEREKTEN & Nurtuğ BARIŞERİ AHMETHAN

8	Bağ	1	1.02	46	Neşeli İnsan	1	1.02
9	Baş yapıt	1	1.02	47	Ocak	1	1.02
10	Bayrak	1	1.02	48	Öğretmen	1	1.02
11	Bıçak	1	1.02	49	Önyargı	1	1.02
12	Çaresiz İnsan	1	1.02	50	Rakı	1	1.02
13	Deniz	1	1.02	51	Rahatlama	1	1.02
14	Ders	3	3.06	52	Ruh	1	1.02
15	Direnış	1	1.02	53	Ruhun Gıdası	1	1.02
16	Duygu	1	1.02	54	Rüzgar	2	2.04
17	Duygu Seli	1	1.02	55	Saat	1	1.02
18	Efkar	3	3.06	56	Sarmaşık	2	2.04
19	Eğitim	1	1.02	57	Sevgi	1	1.02
20	Eğlence	1	1.02	58	Sevgili	1	1.02
21	Gök Kuşağı	1	1.02	59	Soba	1	1.02
22	Gönderme	1	1.02	60	Sonsuzluk	1	1.02
23	Gri	2	2.04	61	Sonu Olmayan Hüzün	1	1.02
24	Güç	1	1.02	62	Su	2	2.04
25	Güneş	2	2.04	63	Sürükleyici ve Gizemli Roman	1	1.02
26	Gürültü	1	1.02	64	Şarapnel Parçası	1	1.02
27	Farklı Yüzler	1	1.02	65	Şeker	2	2.04
28	Farklı Bir Sanat	1	1.02	66	Tahta	1	1.02
29	Hayat	1	1.02	67	Tarih	1	1.02
30	Huzur	1	1.02	68	Tarihi Eser	1	1.02
31	İlaç	1	1.02	69	Tedavi	1	1.02
32	İnsan	2	2.04	70	Tohum	1	1.02
33	İnsan Topluluğu	1	1.02	71	Toprak	1	1.02
34	Kaşar	1	1.02	72	Türkiye	2	2.04
35	Kendini İfade etmek	1	1.02	73	Vatan	1	1.02
36	Keman	1	1.02	74	Yemyeşil Ağaç	1	1.02

37	Kimlik	1	1.02	75	Yıllanmış şarap	2	2.04
38	Nefes	3	3.06				
Toplam						98	

Tablo 1'deki veriler aşağıdaki maddelerle özetlenebilir:

1. GSL Müzik bölümü öğrencileri 'THM' kavramına ilişkin toplam geçerli 75 adet farklı toplamda ise 98 adet metafor ortaya koymuşlardır.
2. Söz konusu 75 metaforun yarısından fazlası sadece birer öğrenci tarafından temsil edilmiştir. Geri kalan metaforların frekansı, ise 2 ile 5 arasında değişim göstermiştir.
3. İlk dört sırada yer alan metaforlar sırası ile şunlardır: (1) *Anadolu* (4 öğrenci), (2) *Ders* (3 öğrenci), (3) *Efkar* (3 öğrenci), (4) *Nefes* (3 öğrenci). GSL Müzik bölümü öğrencileri 'THM' kavramını daha çok 'Anadolu', 'Ders', 'Efkar' ve 'Nefes' ile özdeşleştirmişlerdir.

3.2. Türk Halk Müziği Kavramına İlişkin Metaforların Kategorileri

Bu bölümde, araştırmada elde edilen metaforlar başlıca 8 kavramsal kategoride toparlanmış ve tablolar halinde sunulmuş yorumlanmıştır. Metaforun kelime anlamından ziyade, içerdiği anlam ve devam eden metafor cümlesinin gerekçelendirildiği tema önem taşımaktadır. Buradan hareketle, öğrencilere yönlendirilen formun '*çünkü*' kelimesi ile başlayan, 'mantıksal dayanak' kısımları özenle irdelenmiştir. Bazı metaforlar ilk bakışta belli bir kategoriye yerleştirilebilirken, bazı metaforların 'mantıksal dayanak'larının da izinde sınıflama gerçekleştirilmiştir. Örneğin; araştırmamızdaki, '*deniz*' metaforu ilk bakışta, THM'nin geniş çerçevede bir tür olduğu, tüm yönlerinin öğrenilmesi ve içinde barındırdığı detayların zenginliğini çağrıştırmış ancak öğrencinin mantıksal dayanağına göre dikkatlice analiz edildiğinde (örneğin; '*Türk Halk Müziği deniz gibidir, çünkü gözlerimi kapattığımdaki sesi, kulağımda yankılanan tınlaması içimi kıpırdatan coşkulandıran bir müzik. Gözlerimi açtığımda ise; sesle bütünleşen o muhteşem görüntü... Huzur veren görüntüsü ve sesi ile ruhumu dinlendiren o eşsiz müzik...*') '*deniz*' metaforu, THM'nin dinleyicisi üzerinde oluşturduğu derin ve etkileyici müzikal his ile ilintili olduğu görülmüştür.

Tablo 2. "Türk Halk Müziği" Kavramına İlişkin Oluşturulan Kategoriler ve Metaforları

Sıra	Kategori	Metaforlar	f	%
1	Türk Halk Müziği'nin Duygular Üzerindeki Etkileyici Yönü	Ruh, Şarapnel Parçası, Duygu, Yemyeşil Ağaç, Çaresiz İnsan, İnsan, Aşk, Duygu Seli, Efkar (n:3), Gri, Deniz, Soba, Ocak, Bıçak, İlaç, Sonsuzluk, Neşe, Anadolu, Tedavi, Keman, Nefes (n: 2), Rüzgar, Rahatlama, Eğlence, Güç, Sevgi, Sevgili, Aşık olmak, Sonu	34	34,69

		Olmayan Hüzün, Şeker, Güneş.		
2	Türk Halk Müziği'nin Olguları Temsil Etme Yönü	Türkiye (n: 2) Anadolu (n: 3) Ayna (n: 2), Bağ, Bayrak, Direniş, Huzur, İnsan Topluluğu, Kendini İfade Etmek, Kimlik, Köy, Rüzgar, Su.	17	17,35
3	Türk Halk Müziği'nin Beğenilere Hitap Etme Yönü	Aşk, Yıllanmış Şarap, Gri, Gürültü, Şeker, Ders (n:2), Nefes, Farklı Bir Sanat, Matematik (n: 2)	11	11,22
4	Türk Halk Müziği'nin Geçmişle Bağ Kurma/Mesaj Verme Yönü	Ata, Saat, Hayat, Gönderme, Köy, Kültür, Tarih, Sürükleyici ve Gizemli Roman, Tahta, Vatan.	10	10,20
5	Türk Halk Müziği'nin Doğal, Saf ve Değerli Yönü	Su, Toprak, Tohum, Tarihi Eser, Köy İnsanı, Ağaç, Başyapıt.	7	7,14
6	Türk Halk Müziği'nin Eğitici- Öğretici Yönü	İnsan, Kütüphane, Kültür, Eğitim, Öğretmen, Ders	6	6,12
7	Türk Halk Müziği'nin Teorik Yönü	Sarmaşık (n:2), Ağaç, Arı Kovanı, Rakı.	5	5,10
8	Türk Halk Müziği'nin Bütünleştirici- Birleştirici Yönü	Gökkuşluğu, Güneş.	2	2,04
	Kategorize Edilemeyen Metaforlar	Neşeli İnsan, Önyargı, Kurtuluş, Farklı Yüzler, Kaşar, Ruhun Gıdası.	6	6,12
Toplam			98	

Araştırmada yer alan 98 geçerli metafor ve bu metaforların ilgili 8 kavramsal kategoriye yerleştirilmesini gösteren tablo 3'te, elde edilen 75 farklı metafor ve 8 kavramsal kategori ile kategorize edilemeyen metaforlar yer almıştır.

3.2.1. Türk Halk Müziği'nin Duygular Üzerindeki Etkileyici Yönü Kategorisi

Tablo 3. GSL Müzik Bölümü Öğrencilerinin "Türk Halk Müziği" Algılarına Yönelik Oluşturulan Kategoriler ve Metaforları

Sıra	Kategori	Metaforlar	f	%
1	Türk Halk Müziği'nin Duygular Üzerindeki Etkileyici Yönü	Ruh, Şarapnel Parçası, Duygu, Yemyeşil Ağaç, Çaresiz İnsan, İnsan, Aşk, Duygu Seli, Efkar (n:3), Gri, Deniz, Soba, Ocak, Bıçak, İlaç, Sonsuzluk, Neşe, Anadolu, Tedavi, Keman , Nefes (n: 2), Rüzgar, Rahatlama, Eğlence, Güç, Sevgi, Sevgili, Aşık olmak, Sonu Olmayan Hüzün, Şeker, Güneş.	34	34,69

Tablo 3'de görüldüğü üzere, "THM'nin duygular üzerindeki etkileyici yönü" ile ilgili 34 adet metafor üretilmiştir. Bu kategori en yüksek metafor sayısına ulaşan kategoridir (% 34,69). Katılımcılar, THM'yi, duygular üzerindeki etkileyciliği yüksek bir müzik türü olarak betimlemişlerdir. Bazı öğrencilerin görüşleri aşağıda verilmiştir:

"Türk Halk Müziği **şarapnel parçası** gibidir; çünkü insan derinden etkileyebilecek bir yapıya sahiptir. Birçok duyguyu içinde barındıran Türk Halk Müziği insanın duygularına dokunur." Ö.104

"Türk Halk Müziği **çaresiz insan** gibidir; çünkü unutulmuş duyguları vurur dışa. Mutluluk olur, mutlu eder, üzer, kırar, yeri gelir yaralar." Ö. 100

"Türk Halk Müziği **duygu seli** gibidir. Bazen ağlatır bazen de güldürür. Bize birçok duyguyu aynı zamanda yaşatır." Ö.96

"Türk Halk Müziği **güç** gibidir; çünkü nereye vurursan orayı sızlatır. Nasıl aşk yaşarsan onu hissettirir. Kısacası yüreğe dokunur." Ö.80

"Türk Halk Müziği **nefes** gibidir; çünkü insanın ruhuna dokunur. Her notası, nağmesi, her ezgisi yüreğe dokunur." Ö.79

"Türk Halk Müziği **eğlence** gibidir; çünkü hareketli parçalar insanın içini kıpır kıpır ediyor ve halkın eğlencesini, mutluluğunu ve üzüntülerini ifade eden bu duyguları hissettiren müziktir." Ö.74

"Türk Halk Müziği **rahatlama** gibidir; çünkü keyifli bir müzik türüdür. Birçok dev sanatçıdan dinleyerek zevk aldığımız bir müzik türüdür" Ö.61

"Türk Halk Müziği **rüzgâr** gibidir; çünkü bu müzik insanı rahatlatır, üzgünsen moralini düzeltebilir." Ö.59

"Türk Halk Müziği **şeker** gibidir; çünkü her dinlediğimizde her söylediğimizde farklı bir tat ve farklı bir zevk veriyor. Tıpkı şekerler gibi" Ö.53

"Türk Halk Müziği **keman** gibidir; çünkü kemani her çaldığınızda yeni izler ve yeni tatlar bırakır içimizde. Halk müziğini her duyduğumuzda yeni duygular bırakır." Ö.52

"Türk Halk Müziği **bıçak** gibidir; çünkü yaralar." Ö.26

"Türk Halk Müziği, **nefes** gibidir; çünkü iyi, kötü, mutlu, üzüntülü her anımızda ruhumuza dokunur o türküler, uzun havalar..." Ö.108

3.2.2. Türk Halk Müziği'nin Olguları Temsil Etme Yönü Kategorisi

Tablo 4. Türk Halk Müziğinin Olguları Temsil Etme Yönü Kategorisi ve Metaforları

Sıra	Kategori	Metaforlar	f	%
2	Türk Halk Müziği'nin Olguları Temsil Etme Yönü	Türkiye (n: 2) Anadolu (n: 3) Ayna (n: 2), Bağ, Bayrak, Direniş, Huzur, İnsan Topluluğu, Kendini İfade Etmek, Kimlik, Köy, Rüzgar, Su.	17	17,35

Tablo 4'de görüldüğü üzere, THM'nin olguları temsil etme yönü üzerine 17 (on yedi) adet metafor üreten katılımcılar, bu müzik türünün 'Anadolu', 'Türkiye' gibi temaları temsil ettiğini düşünmektedirler. Bazı öğrencilerin görüşleri şu şekildedir:

"Türk Halk Müziği **Türkiye** gibidir; çünkü Türkiye'nin kendi tarzını ifade ettiği bir müzik türüdür." Ö.67

"Türk Halk Müziği **Türkiye** gibidir, güzeldir ama Türk Halk Müziği'nde olduğu gibi Türkiye'de de arızalar vardır. Bana göre Türkiye'mizin iyi ve kötülüklerini hatırlatıyor." Ö.48

"Türk Halk Müziği **ayna** gibidir; çünkü memleketimizin, kültürümüzün aynasıdır. Bizim memleketimizi, kültürünü temsil ettiğini düşünüyorum." Ö.41

"Türk Halk Müziği **bağ** gibidir; çünkü Türk Halk Müziği bizi Anadolu'ya bağlar ve Anadolu'yu bize yansıtır." Ö.87

"Türk Halk Müziği **kendini ifade etmek** gibidir; çünkü yaşadığımız ülkeye has müziklerdir. Bizi yansıtır. Geçmişten günümüze kulaktan kulağa gelmiştir." Ö.92

"Türk Halk Müziği **huzur** gibidir; çünkü tamamen Türk kültürünü yansıttığı için benimseyip huzur bulduğumu düşünüyorum" Ö.97

"Türk Halk Müziği **ayna** gibidir; çünkü bizim içimizdekilerin direkt yansıtılmış halidir. Bizdendir. Bizdir." Ö.103

"Türk Halk Müziği **Anadolu** gibidir; çünkü Anadolu toprak demektir. Bizim de Türkiye'nin müzik toprağı bence Halk Müziğidir." Ö.77

"Türk Halk Müziği **bayrak** gibidir; çünkü nasıl bayrak milletimizi yansıtıyor ise Türk Halk Müziği de kültür ve geleneklerimizi yansıtarak bunu yapar." Ö.24

"Türk Halk Müziği **direnış** gibidir; çünkü günümüzde her ne kadar müziğe sanata değer verilirse de halk müziği toplum tarafından kabul görmüş bir direniş gibidir. Halkımızın, Türkler'in, bu toprakların müziğidir." Ö.58

"Türk Halk Müziği **kimlik** gibidir; çünkü bir ülkenin halk müziği, o ülkenin değerlerini kapsayan sanat eserleridir ve o ülkenin kimliğini belirten izler taşır." Ö.90

"Türk Halk Müziği **rüzgâr** gibidir; çünkü bizim aslımız olan Türk Halk Müziği Türklüğün en başlıca sembolüdür ve öyle anlamları, geçmişten gelen duyguları bize yansıtır." Ö.60

3.2.3. Türk Halk Müziği'nin Beğenilere Hitap Etme Yönü Kategorisi

Tablo 5. Türk Halk Müziği'nin Beğenilere Hitap Etme Yönü Kategorisi ve Metaforları

Sıra	Kategori	Metaforlar	f	%
3	Türk Halk Müziği'nin Beğenilere Hitap Etme Yönü	Aşk, Yıllanmış Şarap, Gri, Gürültü, Şeker, Ders (n:2), Nefes, Farklı Bir Sanat, Matematik (n: 2)	11	11,22

Tablo 5'de görüldüğü üzere, katılımcılar, THM'nin beğenilere hitap eden yönü üzerine 11 (on bir) adet metafor üretmiştir. Bu kategoride yer alan katılımcıların metaforları halk müziğine karşı hissettikleri sempatik ve antipatik duygulara odaklanmıştır. Bazı öğrencilerin görüşleri aşağıda verilmiştir:

"Türk Halk Müziği **nefes** gibidir; çünkü insan nefes olmadan hayatı yaşayamazsa ben de Türk Halk Müziği olmadan yaşayamam." Ö.3

"Türk Halk Müziği **ders** gibidir; çünkü bazı türlerini dinlemek hoşuma giderken bazıları hiç ilgimi çekmez." Ö.8

"Türk Halk Müziği **şeker** gibidir; çünkü güzel bir müzik türüdür. Dinledikçe dinlemek ister insan." Ö.12

"Türk Halk Müziği **ders** gibidir; çünkü sıkıcıdır." Ö.62

"Türk Halk Müziği **gürültü** gibidir; çünkü dinlerken zevk almıyorum beynimi yoruyor. Bana göre müzik dinlendirici ve pozitif olmalıdır. Halk müziğinde kendimi bulamıyorum." Ö.6

"Türk Halk Müziği **matematik** gibidir; çünkü sıkıcı ama anlamlıdır." Ö.19

"Türk Halk Müziği **matematik** gibidir; çünkü anlayanı da yoktur seveni de. Anlamak isteyen de yoktur." Ö.2

"Türk Halk Müziği **farklı bir sanat** gibidir; çünkü 'e' vokalleri her zaman açık. Dünya müziğinden farklı vokaller var. Açıkçası Halk Müziği'nden hoşlanmıyorum, ilgimi çekmiyor." Ö.68

3.2.4. Türk Halk Müziği'nin Geçmişle Bağ Kurma/Mesaj Verme Yönü Kategorisi

Tablo 6. Türk Halk Müziği'nin Geçmişle Bağ Kurma/Mesaj Verme Yönü Kategorisi ve Metaforları

Sıra	Kategori	Metaforlar	f	%
4	Türk Halk Müziği'nin Geçmişle Bağ Kurma/Mesaj Verme Yönü	Ata, Saat, Hayat, Gönderme, Köy, Kültür, Tarih, Sürükleyici ve Gizemli Roman, Tahta, Vatan.	10	10.20

Tablo 6'da görüldüğü üzere, katılımcılar, "Halk Müziği'nin geçmişle bağ kurma/mesaj verme yönü" kategorisinde 10 adet metafor üretmiştir. Bu kategorideki metaforları üreten öğrenciler, THM'yi, çeşitli yönlerden geçmişten geleceğe iletişim kuran, taşıyıcı ve aktarıcı bir unsur olduğu kanısındadırlar. Bazı öğrencilerin görüşleri aşağıda verilmiştir:

"Türk Halk Müziği, **ata** gibidir. Bilmemiz gereken geçmişimiz, geçmişimizle ilerlediğimiz geleceğimizdir. En derinden, bizdendir." Ö.89

"Türk Halk Müziği, **tarihi eser** gibidir. Eskise bile, günümüzde ortaya çıkan, ortaya konan güzel bir şeydir." Ö.73

"Türk Halk Müziği **tarih** gibidir; çünkü her zaman ve her anıdan bir parça taşır." Ö.16

3.2.5. Türk Halk Müziği'nin Doğal, Saf ve Değerli Yönü Kategorisi

Tablo 7. Türk Halk Müziği'nin Doğal, Saf ve Değerli Yönü Kategorisi ve Metaforları

Sıra	Kategori	Metaforlar	f	%
5	Türk Halk Müziği'nin Doğal, Saf ve Değerli Yönü	Su, Toprak, Tohum, Tarihi Eser, Köy İnsanı, Ağaç, Başıyapıt.	7	7.14

Tablo 7'de görüldüğü üzere, "THM'nin doğal, saf ve değerli yönü" üzerine 7 adet metafor üreten katılımcıların bu müzik türünü, temiz ve bozulmamış olarak gördükleri söylenebilir. Bazı öğrencilerin görüşleri aşağıda verilmiştir:

"Türk Halk Müziği **su** gibidir; çünkü insanın içine işleyen özgün, doğal, tertemiz hiç bozulmamış... Su ile buluştuğu nokta kadar kirlenmemiştir." Ö.95

"Türk Halk Müziği **toprak** gibidir; çünkü doğallığı yansıtır. Özeldir ve içten gelir." Ö.57

"Türk Halk Müziği, **tohum** gibidir; çünkü, toplumun milletin müzikle yetişmesi, yeşermesi için gereklidir. Zaman geçmeden, sulayan birileri olmadan çok geç filizlenir. İnsanlar tarafından ilgilenilmeye, sevmeye ve değer görmeye ihtiyacı vardır." Ö.70

"Türk Halk Müziği **köy insanı** gibidir; çünkü her zaman doğal, neşeli ve nazik köy insanlarını hatırlatır bana." Ö.64

"Türk Halk Müziği **ağaç** gibidir; çünkü genelinde çok güzel bir bütün oluşturup köklerinde çok güzel nimetler ve güzellikler saklar." Ö.101

3.2.6. Türk Halk Müziği'nin Eğitici-Öğretici Yönü Kategorisi

Tablo 8. Türk Halk Müziği'nin Eğitici-Öğretici Yönü Kategorisi ve Metaforları

Sıra	Kategori	Metaforlar	f	%
6	Türk Halk Müziği'nin Eğitici-Öğretici Yönü	İnsan, Kütüphane, Kültür, Eğitim, Öğretmen, Ders	6	6,12

Tablo 8'de görüldüğü üzere, "THM'nin eğitici yönü" üzerine 6 adet metafor üreten katılımcıların bu müzik türünü, birçok yaşanmışlık, mesaj ve bilgi içeren bir müzik türü olarak gördükleri söylenebilir. Bazı öğrencilerin görüşleri aşağıda verilmiştir:

"Türk Halk Müziği **insan** gibidir; çünkü birçok dalı vardır. Çok fazla ayrıntısı vardır. İncelendiğinde değişik bilgiler edinilebilir." Ö.39

"Türk Halk Müziği **kütüphane** gibidir; çünkü içeriğinde ve kendisinde onca yıla ait eserler, zenginleştirilmiş makamlar, birçok bilgi ve yaşanmışlıklar bulundurur." Ö.31

"Türk Halk Müziği **ders** gibidir; çünkü öğretici ama sıkıcıdır." Ö.15

"Türk Halk Müziği **eğitim** gibidir; çünkü güzel nağmeler duyar, yeni şeyler öğrenirsin." Ö.10

"Türk Halk Müziği **öğretmen** gibidir; çünkü ilgini çekince dinlersin ve öğrenirsin" Ö.9

3.2.7. Türk Halk Müziği'nin Teorik Yönü Kategorisi

Tablo 9. Türk Halk Müziği'nin Teorik Yönü Kategorisi ve Metaforları

Sıra	Kategori	Metaforlar	f	%
7	Türk Halk Müziği'nin Teorik Yönü	Sarmaşık (n:2), Ağaç, Arı Kovanı, Raki.	5	5,10

Tablo 9'te görüldüğü gibi 'THM'nin Teorik Yönü' kategorisi altında toplanan metaforlardan en sık kullanılanı 'sarmaşıktır'. Öğrencilerce oluşturulan metaforlarda, THM'nin karmaşık, zor, anlaşılmaz, farklı bir müzik türü olarak algılandığı söylenebilir. Bazı öğrencilerin görüşleri aşağıda verilmiştir:

"Türk Halk Müziği **sarmaşık** gibidir; çünkü bu müzik türünde çok fazla makam vardır" Ö.1

"Türk Halk Müziği **sarmaşık** gibidir; çünkü gerek makamlar gerek komalar olsun, bir hayli karmaşık ve zordur. Benim algıma ve düşünceme göre bu şekilde..." Ö.99

"Türk Halk Müziği **arı kovanı** gibidir; çünkü bir yandan aşırı derecede sistematik, aynı zamanda aşırı derecede karışık fakat bir o kadar da kolaydır. Tıpkı arıların kovan içinde sistematik çalışmalarını bize ne kadar zor görünse de onlara göre çok kolay olması." Ö.49

"Türk Halk Müziği **ağaç** gibidir; çünkü o kadar çok makamlar var ki... Makamlar ağacın yaprakları gibidir. Birçok çeşidi vardır. Ağaca benzetmemin sebebi çok geniş olmasıdır." Ö.98

3.2.8. Türk Halk Müziği'nin Birleştirici Bütünleştirici Yönü Kategorisi

Tablo 10. Türk Halk Müziği'nin Birleştirici Bütünleştirici Yönü Kategorisi ve Metaforları

Sıra	Kategori	Metaforlar	f	%
8	Türk Halk Müziği'nin Birleştirici Bütünleştirici Yönü	Gökkuşuğu, Güneş.	2	2,04

Tablo 10'da görüldüğü üzere, "THM'nin birleştirici bütünleştirici yönü" üzerine iki adet metafor üreten katılımcıların bu müzik türünü, toplumun ortak paydası olarak gördükleri görüşleri şu şekildedir:

*"Türk Halk Müziği **gökkuşuğu** gibidir; çünkü tüm renklerden tüm düşüncelerden tüm görüşlerden insanları bir araya getirir Türk Halk Müziği. İçinde halkın ta kendisini barındırır."* Ö.105

*"Türk Halk Müziği **güneş** gibidir; çünkü insanların bir olup onların duygularının ısınmasını sağlar. Türk Halk Müziği insanların yörelerini yansıtır bence. İnsanların asıl sahip olduğu kavramları benimser. İnsanların bir olmasını sağlar. Kaynaşmasını sağlar. Bu yüzden güneş gibidir. Bir olup duygularımızı ısıtır."* Ö.71

4. Tartışma ve Sonuç

Ulusal kültürün yaşatılması, aktarılması ve geliştirilmesinde okul ortamı yani eğitim/öğretim olgusu oldukça önemlidir. Ulusal kültürü bir karaktere büründürmek ve toplum değerlerini evrensel bir değer kazandırmak ancak eğitimle mümkündür. Bu anlamda eğitim anlayışının ulusal karakter taşıması, belirgin bir özgün kültürel karakterin aktarılması okul sistemi içinde önemlidir, çünkü kültür ve eğitim ayrılmaz bir ikili, birbirlerinin tamamlayıcısı ve destekleyicisidir. Kültür unsurları eğitimin içeriğini biçimlendirirken, eğitim de kültürün korunması ve yaygınlaşmasına olanak sağlamaktadır (Özdek, 2012). GSL'lerinin müzik bölümlerinde yapılan eğitim faaliyetlerinin de bu çerçevede şekillenmesi, bireylerin sanat eğitimi aracılığı ile yaşadıkları toplumda kimliklerini daha rahat oluşturmalarına, yansıtılmalarına ve aidiyet hissedebilmelerine neden olacaktır, çünkü müzik topluma ait birçok geleneği, göreneği, yaşayış biçimini topluma kazandıran kültür öğelerinin başında gelir.

Ülkemizde mesleki müzik eğitimi; Türk sanat kültürüne katkıda bulunan ve başarıyla temsil eden bireyler olarak yetişmelerini amaçlar. Bu amaç yönünde kurulan ortaöğretim seviyesinde mesleki müzik eğitimi kurumları GSL'lerdir. Türkiye genelinde 2017 verilerine göre 78 müzik bölümü bulunan Güzel Sanatlar Lisesi mevcuttur (ogm.meb.gov.tr). Antalya'nın Kepez ilçesinde bulunan, Antalya Ticaret ve Sanayi Odası Güzel Sanatlar Lisesi de bu okullardan biridir. Bu çalışmada, bu okulda eğitim alan 108 öğrenciden 'THM' kavramını metaforlarla açıklamaları istenmiştir. Öğrenciler konuya ilişkin 77 adet metafor üretmiştir. Bu metaforlar ortak özellikleri bakımından incelendiğinde 8 farklı kavramsal kategori altında toplanmıştır.

Katılan öğrencilerin yarısına yakın bir kısmı, Halk Müziği'nin insan duyguları üzerindeki etkisinden bahsetmişlerdir. Müzik, çoğunlukla insanın duygu ve düşüncelerini kulağa hoş gelen ahenkli sözlerle ve notalarla ifade ettiği bir sanat aynı zamanda, bireyin duygu ve düşünceleri geniş kitlelere ulaştırabilen ve kendisiyle aynı ruh halinde olan bireyler arasında bir sosyal ağ oluşturabilen bir araçtır. "Türk Halk Müziği'ndeki türkülerimiz, insanoğlunun başına gelen

olayları, bunun toplum içindeki iz ve akislerini, aşk, hasret, gurbet gibi yeryüzünün ortak duygularını, mertlik ve kahramanlık gibi milli karakteri, tarihi olayları konu alan bir kültür hazinesidir" (Özbek, 1994). Elde edilen verilere göre, müzik öğrencileri THM'yi duygusal tesiri yüksek bir tür olarak imgelemişlerdir. Bu durum öğrencilerin yaşadıkları kültür içerisinde doğduklarından itibaren mutlaka, halk ezgileri, ninniler, ilahiler, düğün türküleri vb. müzikal yapılarla etkileşimi olmasından kaynaklandığı söylenebilir. Ulaşılan bu sonuç; Acay Sözbir ve Çamlıbel Çakmak (2016)'ın çalışmasında elde ettiği, 'müziğin aşk, hayal, sevgi gibi bir duygu durumuna benzetilmesi' kavramsal kategorisi ile benzeşik bir durumdur.

'THM'nin Olguları Temsil Etme Yönü' kategorisinde yer alan % 17,35'lik kısımdaki metaforlara sahip olan katılımcıların THM'yi, Türkiye'yi değişik açılardan temsil eden bir müzik türü olarak gördükleri, bu öğrencilerin, Türkiye'nin geleneksel ve geçmişe bağlı tarafının THM tarafından temsil edildiğini düşündükleri tespit edilmiştir. Bu kategoride üretilen, 'Anadolu', 'Türkiye' ve 'kimlik' metaforları son derece önemlidir ve bu müzik türünün 'milli' yönüne atfeden, 'yansıtıcı' işlevini vurgulayan dayanak cümleleri, öğrencilerin THM'yi 'kendi topraklarına has bir kültürel aktarım aracı ve mirası' olarak gördüklerini göstermektedir.

"THM'nin Beğenilere Hitap Etme Yönü" kategorisinde, katılımcıların %11,22'lik kısmının kendilerinden THM ile ilişkin bir metafor üretmeleri istenmesi karşılığında, bunu THM'ye karşı hissettikleri sempatik ya da antipatik kelimelerle gerçekleştirmeyi tercih ettikleri tespit edilmiştir. THM örneklerini dinleme, sevmeye ve icra etmeye gibi hususlardaki tutumları, metaforlarının odak noktasının teşkil etmiştir. Bu kategoride olumsuz yargılar bildiren öğrenci görüşleri incelendiğinde, THM'nin '*beyni yorduğu*', '*sıkıcı olduğu*', '*bazı türlerinin ilgi çekmediği*', '*dinlendirici ve pozitif olmadığı*', '*çok fazla seveni ve anlayanı olmadığı*' yönündeki ifadeler dikkati çekmiştir. Bayhan (2013) yaptığı çalışmada gençlerin en çok beğendikleri müzik türünün pop müzik olduğunu, benzer bir şekilde SETA araştırmasında da, örneklemin en fazla dinlediği müzik türü pop müzik olduğunu belirtmiştir (Gür vd., 2012, akt. Bayhan). Toplumsal cinsiyete göre, kızlarda pop müzik dinleme oranı erkeklerden daha fazla; arabesk ve halk müziği dinleme oranları erkeklerde kızlardan daha fazladır. Erkeklerin, ise duygularını daha yoğun yaşadıklarını ve daha çok yerel kültürden etkilendikleri belirtilmiştir. THM'yi ise en fazla geleneksel geniş aile mensubu gençler dinlemektedir. Bununla beraber bir Akdeniz bölgesi şehri olan Antalya'nın sosyo-ekonomik ve kültürel yapısının popüler kültür ile daha sıkı bir etkileşim halinde olması bu sonuçlara bir neden olarak gösterilebilir; çünkü "kültürel birikim, zaman faktörüne bağlı olarak aktarım olanakları, sosyolojik, siyasi, iklimsel ve coğrafi faktörler ile başka kültürlerle etkileşimlerin etkisi altında kalabilir. Bu faktörlerin ve etkileşimlerin kültürel dokuyu olumsuz yönde değiştirici etkileri vardır" (Özdek, 2012).

Halk kültürü bir ucuyla geçmişe, bir ucuyla geleceğe bağlı gelenek, davranış kalıpları ve uygulamalardan oluşmaktadır. Bir kültüre ait olmanın sözel ve geleneksel bütün yönlerini içerdiği gibi aynı zamanda bir toplumun belleği olarak geçmişle geleceği birbirine bağlamaktadır (Kutlu, 2009). GSL öğrencilerinin %10,20'lik kısmı THM'yi geçmişle bağ kurmadaki rolünü algılamışlardır. Popüler kültürün var olduğu bir toplumda yer alan gençliğin az da olsa bu kültürü korumak ve gelecek nesillere aktarmakla kendilerini yükümlü hissettikleri söylenebilir. Yine öğrencilerin az bir kısmı (% 7,14), "THM'nin Doğal, Sade ve Saf Yönü" kategorisinde yer alan metaforlarla halk müziğinin saf, bozulmamış yönüne odaklandıkları ve buradaki katılımcıların metaforlarını 'doğal', 'samimi' ve 'kirlenmemiş' gibi kelimelerle ifade ettikleri görülmüştür.

THM'nin katılımcılarca, güzelliğini bozulmamışlığından alan bir müzik türü olarak görüldüğü söylenebilir.

"THM'nin Eğitici-Öğretici Yönü" kategorisinde yer alan metaforlar %6,12'lik bir dilimi oluşturmuş, buradaki katılımcıların THM'yi anlamlı, nağmelerinin arasında mesaj içeriği olan, geçmişten günümüze bilgi taşıyıcılığı yapan bir müzik türü olarak gördükleri saptanmıştır. Müzik bölümü öğrencilerine göre bu müzik türü 'öğretici' bir işlevsellik taşımaktadır. Ayrıca bir önceki kategorideki benzer olarak, 'zengin içerik', 'makamsal yapı' ve 'teorik çeşitlilik' gibi detaylara metaforlarında değinen öğrenciler için bu müzik türünün bu açıdan ilgi çekici bulunduğu söylenebilir.

Katılımcıların %5,10'luk bir kısmı THM'nin teorik yanına odaklanan metaforlar üretmişlerdir. Bu kategoride yer alan metaforlar, sahiplerinin, THM teorisi ve THM'nin 'makamsal' yapısı gibi teorik konulara yoğunlaştıkları saptanmıştır. Bu noktada, öğrencilerin THM'yi 'makamsal' bir müzik türü olarak değerlendirmeleri önemlidir. Öte yandan, THM'yi teorik açıdan karmaşık ve öğrenilmesi zor buldukları cümlelerinin bu durumla bağlantılı olduğu düşünülmektedir. Bu durumun GSL eğitim programlarındaki 'makamsal' derslerin, ders içerik ve işleyişlerinin sorgulanması gerekliliğini gösterdiği söylenebilir. Bununla birlikte geleneksel müziğimizdeki kuramsal çatışmaların, kuram ve uygulamadaki iletişim sıkıntılarının ve nitelikli eğitim materyallerinin azlığının bu durumda etkisi olduğu düşünülebilir.

"THM'nin Birleştirici Bütünleştirici Yönü" kategorisinde yer alan metaforların (% 2,04) ise THM'nin toplumsal yönüne odaklandığı görülmüştür. Katılımcıların THM'ni Anadolu toplumunun önemli bir ortak paydası olarak gördükleri, THM'nin kendilerinde aidiyet hissi yarattığını paylaştıkları saptanmıştır. Bu durum çalışmada; "müzik bütünleştirici birleştiricidir" sonucuna ulaşan Babacan'ın (2014) araştırma sonuçları ile benzerdir. Ayrıca; çalışmamızda elde edilen "THM'nin Birleştirici Bütünleştirici Yönü" kategorisindeki metaforlar ile, Uygun (2015) çalışmada, "aidiyet hissi oluşturan bir unsur olarak THM" kategorisindeki metaforların benzerlik göstermektedir.

Bu çalışmadan elde edilen verilere göre, öğrencilerin 'THM'ne ilişkin algılarının açıklanmasında bu müzik türünün pek çok farklı yönüne vurgu yapan metaforun üretildiği tespit edilmiştir. Bu metaforlar THM ve halk çalgıları eğitimcileri için, zihinsel algılar oluşturma ve bu algıları yönlendirmeye yardımcı olabilir. Öğrencilerin THM'ne ilişkin ürettikleri metaforlar, THM'nin sevdirmesi, eğitimi esnasında yaşanan algı sorunlarının aşılması ve öğrencilerin THM ile ilgili olumlu tutum geliştirmesine yardımcı olacak çalışmalarda kullanılabilir. Araştırma esnasında karşılaşılan THM'ye ilişkin olumsuz ve yanlış algıların giderilmesi için GSL Müzik bölümü müfredatında yer alan 'THM' ders sayısı artırılabilir. Seçmeli kültür dersleri arasına 'Halk Çalgıları', 'Halk Ozanları', 'Halk Türkülerinin Müzikal Analizi', 'Yakın Dönem Halk Müziği Tarihi' gibi dersler konulabilir. Araştırma esnasında elde edilen verilere göre, öğrencilerin 'makamsal' bir tür olarak tarif ettikleri bu müzik türünün teorik konularında sıkıntı yaşadıkları görülmüştür. Araştırmacılara bu durumun sebeplerini sorgulayan bir çalışma önerilebilir.

Kaynaklar

Acay S. S. & Çamlıbel Ö. Ç. (2016). *Okul öncesi öğretmen adaylarının müzik kavramına ilişkin metaforik algıları*. The Journal of Academic Social Science Studies, s.42, 269-282.

Babacan, E. (2004). *AGSL öğrencilerinin müzik kavramına ilişkin algıları: metafor analizi*. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi. (c:3-s:1), 124-132.

- Bayhan V.(2013). *Gençlik ve Postmodern Kimlik Örüntüleri-Üniversite Gençliğinin Sosyolojik Profili (İnönü Üniversitesi Uygulaması)*. Gençlik Araştırmaları Dergisi, 1, 1 .
- Demirci, M. P. (2012). *Sınıf öğretmeni adaylarının Fen ve Teknoloji dersine ilişkin metaforik tanımlamaları*, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı: 41, 053-063.
- Erol A. (2003). *Müziği Tanımlamak*. Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu, İnönü Üniversitesi, 30-31 Ekim 2003, Malatya. s. 307-315.
- Ersoy, İ. (2007). *Türkiye’de Uluslaşma Sürecinde Bir Simge Olarak Bağlama*. Uluslararası “Halk Müziğinde Çalgılar” sempozyumu bildirisi, 14-15-16 Aralık, Kocaeli.
- Karasar, N. (2000). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel.
- Kılıç, I. (2016). *Ortaokul öğrencilerinin müzik ile ilgili görüşlerinin incelenmesi*. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi. (c:5-s:3), 360- 370.
- Kutlu, M. M. (2009). *Somut Olmayan Kültürel Mirasın korunmasında Eğitime Yönelik İlk Adım:Halk Kültürü Dersi*. Millî Folklor, 21, 82
- Levine, P. M. (2005). *Metaphors and images of classrooms*. Kappa Delta Pi Record, 41 (4),172-175.
- Merriam, A. P.(1964). *The anthropology of music*. Evanston: Northwestern University Press.
- Özbek, M. Folklor ve Türkülerimiz. İstanbul: Ötüken Neşriyat A.Ş. (3. Basım), Özener Matbaası, Yayın No:91, Kültür Serisi:7, 1994.
- Özdek, A. (2012). *Ulusal Müzik Eğitiminde Halk Müziğinin Yeri: Türkiye Azerbaycan Örneği*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı, Konya.
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods*. Thousand Oaks. CA: Sage.
- Saban, A. (2008a). *İlköğretim 1. kademe öğretmen ve öğrencilerinin bilgi kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeler*. İlköğretim Online, 7 (2), 421-455.
- (2008b). *Okula ilişkin metaforlar*. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 55, 459- 496.
- Uygun, M. A. (2015). *Öğretmen adaylarının geleneksel müzik türlerine ilişkin algılarının metaforlar aracılığı ile incelenmesi*. Akü Amader s.1, 1-16.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yıldırım, K. (2010). *Nitel araştırmalarda niteliği arttırma*. İlköğretim Online, 9 (1), 79-92.

Extended Summary

1.Introduction

The difficulty of describing the music and genres of fine arts, like all branches, is an indisputable fact. Without a search for a definition, many researchers, artists, musicians, musicologists, and academicians point out many of the social, psychological, and cultural functional features of music. Each definition carries the characteristic of being an individual perception. This perception that the person possesses can give important clues to researchers in many musical subjects. Among the techniques used to determine what kind of and perceptions are in the sense, the metaphor is at the forefront because of its functionality. It also provides researchers with a lot of important data to determine the reflection of a concept or phenomenon in theory and in practice in the individual. Metaphors enrich the narrative, and any concept allows the phenomenon or situation to be explained in different angles, so that how a phenomenon, situation or concept is perceived is also revealed. In this study, it was tried to determine how the concept of 'Turkish Folk Music' was perceived by the students of FAHS Music Department. Since the music education institutions such as Fine Arts High Schools, music education departments and conservatories in Turkey are located as student resources, it is important to determine the perception, values and beliefs of the FAHS students regarding the concept of 'Turkish Folk Music' in this point. The purpose of this study is to determine the thoughts of the students of the Fine Arts High School Music Department about the concept of 'Turkish Folk Music' through metaphors. Within the scope of this general objective, the following questions were sought:

1. Through which metaphors do the FAHS Music students explain their perceptions of the concept of "Turkish Folk Music"?
2. Which categories of metaphors put forward by students in relation to the concept of "Turkish Folk Music" can be grouped in terms of their common characteristics?

2.Method

This study, using qualitative research methods in terms of collecting, analyzing and interpreting data, has a phenomenological pattern. A form consisting of two sections was prepared in order to determine the perceptions of the participants of the Antalya Chamber of Commerce and Industry Fine Arts High School students about the concept of "Turkish Folk Music". In the first part of the questionnaire, the students were asked about their age and class, and in the second part students were asked to complete the expression " *Turkish Folk music is..., because .....* ". The basic data source of the research has been filled out. Subsequently, data forms were collected and each number was assigned. The numbered forms have been transferred to the computer environment and at this stage, a list of metaphors produced by students has been made. Then the metaphors created by the students were made into a table with explanations. By associating metaphors and explanations, a category expression has been determined according to common characteristics, and it has been determined which category of metaphors will be included in which category. During the category development phase, the relationship between metaphoric and metaphors was analyzed and each metaphor was associated with a theme and 8 different conceptual categories were created.

3. Findings, Discussion and Results

FAHS Music department students produced 77 metaphors related to the concept of 'Turkish Folk Music' and these metaphors were collected from 8 different conceptual categories by their common characteristics: The Direction of Representing the Events of the Turkish Folk Music (n: 17), The Direction of TurkishFolk Music to the Likes (n: 11), The Connection of the Turkish Folk Music to the Past (n: 10), TurkishFolk Music's Natural, Pure and Valued Direction (n: 7), Turkish

Folk Music's Educative-Teaching Direction (n: 6), TurkishFolk Music's Theoretical Direction (n:5), The unifying and integrative aspect of Turkish Folk Music (n: 2).

The majority of the metaphors obtained (37%) were found to be motivated by the influence of TurkishFolk Music on human emotions. 37 metaphors have taken the subject and its source as an impressive musical genre that appeals to the senses of Turkish Folk Music. According to the obtained results, the students visualized TurkishFolk Music as a kind of emotional power.

The metaphors (2,04%) in the category of "Integrative Integrative Direction of Turkish Folk Music' were seen to focus on the social aspect of TurkishFolk Music. It has been determined that the participants regarded Turkishfolk music as an important joint venture of the Anatolian community and that folk music created a sense of belonging to them.

In the category of 'The Way TurkishFolk Music Addresses Likes', 11,22% of the respondents were asked to produce a metaphor related to Turkishfolk music and they preferred to do it with sympathetic or antipathetic words they felt towards folk music. The attitudes of listening, loving and performing folk music examples are the focus of their metaphors. 5,10% of the participants produced methaphors that focus on the theoretical side of folk music. The metaphors in this category have been found to focus on theoretical issues such as the theories of TurkishFolk music and the 'maqam' structure of TurkishFolk music. Students have found the TurkishFolk Music to be complicated in theory and difficult to learn. This suggests that "maqam" courses in FAHS curricula show the necessity of questioning the course content and functioning.

Metaphores in the category of 'Educational-Tutorial Direction of TurkishFolk Music' constituted a slice of 6.12%, and it was determined that the participants regarded Turkish Folk Music as a kind of music, which is the message content of the meaningful news, which carries information from day to day.

It has been determined that the participants who have the 17,35% of the metaphors in the category of "The Direction of TurkishFolk Music Representing the Events" represent the Turkish Folk Music as a kind of music representing Turkey from different angles. And it has been understood that these students think that the traditional and historical side of Turkey is represented by Turkish Folk Music.

Araştırma makalesi: Gerekten, S. E. ve Barışeri Ahmethan, N. (2018). Güzel sanatlar lisesi müzik bölümü öğrencilerinin "Türk Halk Müziği" kavramına ilişkin algıları. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20 (2), 387-406.